DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv F-01/2011

Fylkesmenn og kommuner

Nr.	Vår ref	Dato
F-01/2011		Mai 2011

STATSTILSKUDD PÅ BARNEHAGEOMRÅDET

1 Innledning

2 Tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler

2.1 Innledning 3
2.2 Formålet med tilskuddet 3
2.3 Vilkår for tildeling av tilskudd 3
2.3.1 Nyetablerte barnehageplasser 4
2.3.2 Ordinær barnehage 4
2.3.3 Godkjent barnehage 4
2.3.4 Krav til konkret plan for den permanente barnehagen 5
2.3.5 Tidsfrist for å flytte barna over i permanente lokaler 5
2.4 Utmåling av tilskudd 5
2.4.1 Tilskuddsats 5
2.4.2 Utmåling 5
2.5 Brudd på vilkårene 6
2.5.1 Utsettelse 6
2.5.2 Tilbakebetalingskrav 6
2.6 Saksbehandling 6
2.7 Kontroll 7
2.8 Skatt på tilskudd til midlertidige lokaler 8
2.9 Regnskapsføring i kommunene 8

Postboks 8119 Dep, 0032 Oslo
Telefon 22 24 90 90* Telefaks 22 24 01 23

3 Investeringstilskudd til nye barnehageplasser

3.1 Innledning ……8
3.2 Formålet med tilskuddsordningen ……..…….....9
3.3 Tildelingskriterier ……9
3.3.1 Driftsformer som omfattes av tilskuddsordningen ……..……...9
3.3.2 Tiltak som omfattes av tilskuddsordningen ……9
3.4 Utmåling av tilskudd ……..10
3.4.1 Tilskuddsenhet ……..11
3.4.2 Avkorting av investeringstilskudd ……11
3.4.2.1 Avkorting i forhold til tilskuddsgrunnlaget ..…….……11
3.4.2.2 Avkorting ved kompensasjonskrav for merverdiavgift ..……11
3.5 Nedbetaling av husbanklån ……12
3.6 Etterbetaling av investeringstilskudd til barnehager som åpnet i 2010 ..……12
3.7 Bindingstid ……..12
3.8 Saksbehandling ……...12
3.9 Kontroll ……...14
3.10 Skatt på investeringstilskudd ……..14
3.11 Regnskapsføring i kommunene ……...……...14

4 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

4.1 Formål, målgruppe mv. 15
4.2 Tildelingskriterier 15
4.3 Rutiner for tildeling 15
4.4 Fylkesmannens og kommunens oppgaver og ansvar 16
4.5 Oppfølging og kontroll 16
4.6 Klageadgang 16
4.7 Veiledning for bruk av tilskuddet 17
4.7.1 Tiltak i barnehage 17
4.7.2 Et helhetlig tjenestetilbud og bruk av ……18

5 Lønnstillegg til pedagogisk personale i Finnmark og Nord-Troms

5.1 Målsetting 20
5.2 Tildelingskriterier 20
5.3 Saksbehandling 20
5.4 Oppfølging og kontroll 21

6 Oversikt over aktuelle lover, rundskriv og blanketter

6.1 Lover …...……21
6.2 Forskrifter ……...……21
6.3 Rundskriv mv. …..……..21
6.4 Blanketter ……21

1. INNLEDNING

Dette rundskrivet gir opplysninger om mål, tildelingskriterier, saksbehandlingsregler, frister og klageadgang for statlige tilskudd på barnehageområdet i 2011. Rammene for tildelingene av statstilskuddene på barnehageområdet følger av statsbudsjettet for 2011.

Med virkning fra 1. januar 2011 er det ordinære driftstilskuddet til barnehager blitt innlemmet i rammetilskuddet til kommunene, jf. Innst. 345 S (2009-2010) og Prop. 124 S (2009-2010). I rundskriv nr. F-14/2010 redegjør departementet for den nye finansieringsordningen. I statsbudsjettet for 2011 er det bevilget midler for å håndtere utbetalinger av driftstilskudd som følge av klager på driftstilskudd for tidligere år og utbetalinger knyttet til søknader om driftstilskudd for 2010.

2. TILSKUDD TIL FASTE PLASSER I MIDLERTIDIGE BARNEHAGELOKALER

2.1 Generelt

Målet for Regjeringen er at alle som ønsker barnehageplass, skal få tilbud om det. Et godt barnehagetilbud sikrer barna omsorg og læring, samtidig som det sikrer småbarnsforeldre mulighet til yrkesdeltakelse. Tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler er et virkemiddel for å øke kapasiteten i barnehagesektoren og skal bidra til at kommunene kan oppfylle retten til barnehageplass.

Etter lov av 17. juni 2005 nr. 64 (barnehageloven) § 8 har kommunene plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen og som har rett til plass. Tilskudd til faste barnehageplasser i midlertidige barnehagelokaler gis ved nyetablering av plasser i kommunale og ikke-kommunale barnehager og skal stimulere barnehageeiere til å legge til rette for bruk av midlertidige lokaler inntil den permanente barnehagen er ferdigstilt.

Dette rundskrivet gjelder for faste plasser i midlertidige lokaler som etableres og tas i bruk i 2011. For å være tilskuddsberettiget etter dette rundskrivet må det søkes innen utgangen av 2012. . Det tas forbehold om videreføring av ordningen, jf. Stortingets årlige budsjettvedtak.

2.2 Formålet med tilskuddet

Tilskuddet til faste barnehageplasser i midlertidige lokaler er et virkemiddel for å øke kapasiteten i barnehagesektoren og skal bidra til at kommunene kan oppfylle retten til barnehageplass.

2.3 Vilkår for tildeling av tilskudd

1. Gjelder kun etablering av nye barnehageplasser.
2. Barnehagen må være en ordinær barnehage.
3. Barnehagen må være godkjent iht. barnehageloven.
4. Det må foreligge en konkret plan for den permanente barnehagen med plass til alle barna.
5. Barna må flyttes over i den permanente barnehagen innen angitt tidsfrist.

Alle vilkår må oppfylles før barnehageeier har rett til å motta og beholde tilskuddet.

2.3.1 Nyetablerte barnehageplasser

Med nyetablerte barnehageplasser menes en økning i antall barn med barnehageplass utover hva den opprinnelige barnehagen var godkjent for. En slik etablering av nye plasser kan skje ved at barnehagen enten er en nystartet virksomhet, eller ved at virksomheten foretar en utvidelse av eksisterende barnehage som medfører en faktisk økning i antall barnehageplasser. Ved slik utvidelse vil barnehagen motta tilskudd for de plassene som representerer en netto økning utover hva den opprinnelige barnehagen hadde godkjenning for.

Eksisterende barnehage som flytter til midlertidige lokaler i påvente av ny barnehage, kan ikke motta tilskuddet, dersom dette ikke fører til nye barnehageplasser.

Barnehager som mottok tilskudd til nye plasser i midlertidige lokaler i 2010 (ut ifra rundskriv F-03/2010) men som ikke fikk fylt opp alle de nye plassene på åpningstidspunktet, kan få tilskudd til midlertidige lokaler etter dette rundskrivet for de øvrige, nye plassene som tas i bruk i 2011. Bestemmelsene i dette rundskrivet gjelder også for tilskudd til disse plassene.

I tilfeller hvor barnehagen etableres i midlertidige lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal fylkesmannen foreta en konkret, skjønnsmessig vurdering av hvorvidt det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Momenter i vurderingen av om det har skjedd en reell nedleggelse er blant annet om det har kommet inn ny barnehageeier, hovedsakelig nye medarbeidere og nye barn. Det stilles krav om at den gamle barnehagevirksomheten som holdt til i de midlertidige lokalene er meldt nedlagt, den nye (ved nystartet virksomhet) er meldt åpnet og at kommunen har gitt ny godkjenning. Kommunen skal kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering.

Tilskuddet gis ikke til de samme lokalene flere ganger.

2.3.2 Ordinær barnehage

Både kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere kan motta tilskuddet. Det er kun ordinære barnehager som oppretter faste plasser i midlertidige lokaler inntil den permanente barnehagen er ferdigstilt, som kan motta tilskuddet. Familiebarnehager og åpne barnehager kan ikke motta tilskuddet.

Barna som får faste plasser i midlertidige lokaler skal motta det samme tilbudet i den midlertidige perioden som i den permanente barnehagen, og barn og personale skal flyttes samlet for å ivareta barnas behov for trygghet. Det ordinære investeringstilskuddet vil barnehageeier først ha anledning til å søke om ved overflytting av barna til den permanente barnehagen.

2.3.3 Godkjent barnehage, jf. barnehageloven § 10

For å få tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler må de midlertidige barnehagelokalene være godkjent, jf. barnehageloven § 10. Kommunen skal vurdere de midlertidige lokalene i forhold til formål og innhold jf. §§ 1, 1a og 2. Det er et moment i vurderingen av egnetheten at lokalene er midlertidige. Bestemmelsene i barnehageloven gjelder fullt ut for barnehager i midlertidige lokaler som skal tilfredsstille de samme krav til kvalitet og innhold som i permanente barnehager. Barnehagen skal drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

2.3.4 Krav til konkret plan for den permanente barnehagen

Det må foreligge en konkret, helhetlig plan om en permanent barnehage som har plass til alle barna for å få tilskudd til midlertidige lokaler. Barnehageeier må i planen sannsynliggjøre at alle barna som får fast plass i de midlertidige lokalene også vil få plass i den permanente barnehagen. Det skal angis en tidsplan for arbeidet med den permanente barnehagen.

For å kunne benytte en tomt til barnehage, må tomtens formål være i henhold til vedtatt reguleringsplan. Tidlig avklaring av reguleringsforholdet er vesentlig for hvor lang tid prosessen med å etablere en barnehage tar. Plan- og bygningsmyndigheten i kommunen har opplysninger om tomtens reguleringsformål og eventuelle bestemmelser knyttet til utnyttelsen. Hvis tomten ligger i et område regulert til annet formål enn barnehage, er det nødvendig med omregulering før bygging kan igangsettes. Den mest tidkrevende prosessen vil som oftest være å få gjennomført en reguleringsplan. En reguleringsplan gjennomgår flere tidkrevende faser før endelig vedtak fattes. Dersom tomten må reguleres til barnehageformål er det departementets vurdering at planen er konkret nok når forslaget til reguleringsplan er lagt ut til offentlig ettersyn.

2.3.5 Tidsfrist for å flytte barna over i permanente lokaler

Fristen for å flytte barna fra de midlertidige lokalene til den permanente barnehagen er tre år. Tidsfristen regnes fra og med måneden de midlertidige plassene tas i bruk. Barn og personale skal flyttes samlet for å ivareta barnas behov for trygghet.

Prosessen fram til en permanent barnehage er klar vil normalt gjennomgå flere forskjellige faser, bl.a. vedtakelse av reguleringsplan, byggesaksbehandling og selve byggeprosessen. Tiden det tar å regulere en tomt til barnehageformål vil variere. Etter dette må det søkes om byggetillatelse, og først når denne tillatelsen er gitt kan barnehageeier starte byggingen.

2.4 Utmåling av tilskudd

Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler utmåles etter økning i antall barn med barnehageplass som følge av opprettelsen av midlertidige lokaler i påvente av ferdigstillelse av en permanent barnehage. Tilskuddet tilfaller den som er barnehageeier på det tidspunktet de nye plassene tas i bruk.

2.4.1 Tilskuddsatser

Per barn	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kroner 10 000
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kroner 20 000

2.4.2 Utmåling

Tilskuddet beregnes ut fra barnets oppholdstid. Tilskuddsatsen er høyere for barn med heltidsplass enn for barn med deltidsplass. Søknad om tilskudd kan først fremmes når barnehageplassene i de midlertidige lokalene er tatt i bruk. Tilskudd utmåles maksimalt for det antall barn det er plass til innenfor godkjenningen til den midlertidige barnehagen og iht. planene for den permanente barnehagen. Tilskudd gis uavhengig av om de barna som tilbys plass i den nye barnehagen har gått i barnehage tidligere.

2.5 Brudd på vilkårene

Ved eierskifte i barnehagen i perioden før barna flyttes til den permanente barnehagen, skal eier på overdragelsestidspunktet gjøre ny eier kjent med at det er gitt tilskudd på de vilkår som følger av dette rundskrivet. Unnlatelse kan medføre erstatningsansvar for tidligere eier.

2.5.1 Utsettelse

Det kan oppstå ulike problemer ved regulering av barnehagetomter og bygging av barnehagebygg mv. I slike tilfeller kan det søkes om utsettelse dersom tidsfristen på tre år for å flytte barna til den permanente barnehagen ikke overholdes.

I vurderingen av om utsettelse skal innvilges er det av betydning om barnehageeier kan lastes for forsinkelsen og/eller forsinkelsen skyldes forhold utenfor barnehageeierens kontroll. For å få utsettelse må barnehageeier legge frem en plan som dokumenterer effektiv gjennomføring av de trinnene i prosessen som gjenstår før innflytting kan skje. Det er barnehageeiers ansvar å sannsynliggjøre om og når planen vil bli realisert. Det kan gis slik utsettelse bare èn gang.

Utsettelse skal ikke gis rutinemessig og terskelen for å gi utsettelse skal være høy. Søknad sendes fylkesmannen som etter en konkret og skjønnsmessig vurdering i samsvar med reglene i dette rundskrivet avgjør om det er grunnlag for å gi utsettelse. Kunnskapsdepartementet er klageinstans.

2.5.2 Tilbakebetalingskrav

Alle vilkår må oppfylles før barnehageeier har rett til å motta og beholde tilskuddet. Dersom et av vilkårene ikke oppfylles gir det grunnlag for tilbakebetalingskrav etter dette punktet.

Barnehageeier må drive med tilnærmet samme kapasitet i den permanente barnehagen som i de midlertidige lokalene. Begrepet *tilnærmet samme kapasitet* tar høyde for at barnehagen i kortere perioder kan ha færre barn enn det man har fått utbetalt tilskudd for. Det er kun driftsendringer som innebærer en permanent reduksjon i antall barn, som kan utløse krav om at hele eller deler av tilskuddet må betales tilbake.

Krav om tilbakebetaling av tilskuddet kan fremmes etter en skjønnsmessig vurdering. Ved brudd på vilkårene skal fylkesmannen vurdere om hele eller deler av tilskuddet skal kreves tilbakebetalt. Tilskuddet skal ikke kreves tilbakebetalt hvis det vil være urimelig overfor barnehageeier. Fylkesmannens vedtak om tilbakebetaling kan påklages til Kunnskapsdepartementet.

Kommunen har ansvar for å innkreve beløp som skal tilbakebetales fra ikke-kommunale eiere.

2.6 Saksbehandling

Søknad om tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler fremmes på blankett F-4227 *Søknad om tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler*. Barnehageeier sender søknaden til den kommunen barnehagen ligger i. Kommunen kontrollerer søknaden og sender den
videre til fylkesmannen.

Barnehageeier er ansvarlig for at blanketten er fullstendig og korrekt utfylt i henhold til bestemmelsene i dette rundskrivet. Barnehageeier skal kunne dokumentere opplysningene i søknaden i form av kopi av åpningsmelding, ev. endringsmelding og godkjenning, jf. barnehageloven § 10, kopi av plansak til offentlig ettersyn og en tidsplan for arbeidet med den

permanente barnehagen (bygging mv.). Videre må barnehageeier sannsynliggjøre at alle barna som får fast plass i de midlertidige lokalene også får plass i den permanente barnehagen. Med sin underskrift bekrefter barnehageeier at opplysningene i søknaden stemmer med faktiske forhold og at tilskuddet vil bli nyttet etter forutsetningene. Søknad om tilskudd kan først fremmes når barnehageplassene i de midlertidige lokalene er tatt i bruk. Eiere av barnehager som åpner i 2011 må fremme søknad om tilskudd til nye plasser i midlertidige lokaler innen utgangen av 2012. . Det tas forbehold om videreføring av ordningen, jf. Stortingets årlige budsjettvedtak. Barnehagens åpningsmelding og godkjenning danner grunnlag for når barnehagen anses for å være åpnet.

Kommunen skal kontrollere at vilkårene for å motta tilskuddet er til stede før søknaden sendes til fylkesmannen. Kommunen skal kontrollere at det søkes for korrekt antall barn fordelt på oppholdstid og alder, jf. blankett F-4197 *Melding om åpning av barnehage*. Kommunen skal kontrollere at barnehagen ikke har tatt inn flere barn enn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning og iht. planene for den permanente barnehagen. I tilfeller hvor den midlertidige barnehagen etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal kommunen kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Kommunen underskriver søknaden og bekrefter ved dette at søknaden er kontrollert.

Fylkesmannen fatter vedtak om tildeling av tilskuddet. Fylkesmannen skal foreta en kontroll av opplysningene i søknaden og vurdere om vilkårene for tildeling av tilskudd er oppfylt slik dette rundskrivet krever. Fylkesmannen skal sende søknader som er mangelfullt utfylt og/eller mangelfullt dokumentert tilbake til kommunen.

Fylkesmannens vedtak er et enkeltvedtak etter lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Forvaltningsloven kap. IV–VI kommer tilsvarende til anvendelse. Barnehageeier kan påklage fylkesmannens vedtak til Kunnskapsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Tilskuddet utbetales til kommunen, også for ikke-kommunale barnehager. Kommunen skal uten ugrunnet opphold videreformidle tilskuddet til ikke-kommunale barnehager. Fylkesmannen skal ved utbetaling av tilskuddet sørge for at barnehageeier gjøres kjent med at departementet eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene blir nyttet etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10 og lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen § 12. Fylkesmannen fører kontroll på vegne av departementet.

2.7 Kontroll

Kommunen har et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene for tilskuddet blir overholdt, særlig i forhold til bestemmelsene om frist for overflytting av barna til den permanente barnehagen. Dette skal skje gjennom årsmeldinger, åpnings- og endringsmeldinger og gjennom det generelle tilsynet kommunen fører overfor barnehagevirksomhet i kommunen, jf. barnehageloven § 16. Dersom vilkårene for tilskuddet ikke overholdes skal kommunen underrette fylkesmannen.

Fylkesmannen skal foreta kontroll ved fastsetting av vedtaket slik det følger av punkt 2.6. I tillegg skal fylkesmannen ved stikkprøver kontrollere om vilkårene knyttet til tildelt tilskudd blir overholdt. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

2.8 Skatt på tilskudd til midlertidige lokaler

Etter lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 5-1 er som hovedregel enhver fordel vunnet ved virksomhet skattepliktig inntekt. Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler vil være skattepliktig inntekt for barnehager som anses å drive virksomhet i skattelovens forstand. Enkelte private foreldredrevne barnehager organisert som selskap eller innretning med begrenset ansvar kan etter en helhetsvurdering anses som skattefrie institusjoner etter skatteloven § 2-32. Vilkåret er at barnehageaktiviteten er av ideell karakter. Dette kan være tilfelle der plassene prises til tilnærmet selvkost og det ikke tas sikte på vedvarende overskudd. For slike skattefrie institusjoner vil tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler ikke være skattepliktig inntekt.

Nærmere informasjon om skatteplikt av tilskudd til midlertidige lokaler kan fås ved henvendelse til Skatteetaten.

2.9 Regnskapsføring i kommunene

Tilskudd til kommunens egne barnehager føres på funksjon 221 – Førskolelokaler og skyss. Tilskudd til kommunale barnehager inntektsføres på art 700 (refusjon fra staten). Føring av tilskudd til kommunale barnehager foretas i drifts- eller investeringsregnskapet i henhold til KRS (F) nr. 4 om skillet mellom drift og investering. Etter vurdering av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk regnskapsføres tilskuddet i drifts- eller investeringsregnskapet avhengig av om tilskuddet dekker drifts- eller investeringsutgifter. Eventuelt ubrukt del av tilskuddet avsettes til bundet drifts- eller investeringsfond, avhengig av om tilskuddet skal anvendes til å finansiere drifts- eller investeringsutgifter.

Tilskudd til ikke-kommunale barnehager føres i kommunens driftsregnskap (kontoklasse 1) på funksjon 221. Tilskudd til ikke-kommunale barnehager inntektsføres på art 810 (andre statlige overføringer) og utgiftsføres på art 470 (overføringer til andre (private)).

3. INVESTERINGSTILSKUDD TIL NYE BARNEHAGEPLASSER

3.1 Innledning

Ett av Regjeringens mål er at alle som ønsker det skal få plass i barnehage. Fra 1. januar 2009 har barn rett til barnehageplass i samsvar med lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 12a. Etter barnehageloven § 8 har kommunene plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen og har rett etter § 12a. Ordningen med investeringstilskudd er et virkemiddel for å stimulere til utbygging av barnehageplasser, og skal bidra til at kommunene kan oppfylle retten til barnehageplass. Investeringstilskuddet gis ved nyetablering av plasser i både kommunale og ikke-kommunale barnehager og gis med en bindingstid på ti år.

Lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.(lov om kompensasjon for merverdiavgift) gir barnehageeier refusjon av merverdiavgift på utgifter som også dekkes av investeringstilskuddet. Investeringstilskuddet avkortes derfor tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter det blir gitt investeringstilskudd for.

Dette rundskrivet gjelder for plasser som etableres og tas i bruk i 2011. For å være tilskuddsberettiget etter dette rundskrivet må det søkes innen utgangen av 2012. . Det tas forbehold om videreføring av ordningen, jf. Stortingets årlige budsjettvedtak.

3.2 Formålet med tilskuddsordningen

Investeringstilskuddet er et engangstilskudd til nyetablerte barnehageplasser som tilfaller eier av barnehagevirksomheten. Formålet med tilskuddsordningen er å sørge for barnehageplass til alle som ønsker det og bidra til at kommunene oppfyller retten til barnehageplass. For å nå dette målet skal investeringstilskuddet bidra til å dekke deler av anleggskostnadene (tomte- og byggekostnader) ved nybygg, tilbygg eller ombygging. På denne måten reduseres finansieringsbehovet (behovet for lån eller egenkapital). Etableringen må føre til en faktisk økning i antall barn med barnehageplass.

3.3 Tildelingskriterier

3.3.1 Driftsformer som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringstilskudd gis til etablering av nye plasser i ordinære barnehager. Det gis ikke investeringstilskudd til familiebarnehage eller virksomhet drevet som åpen barnehage. Med ordinær barnehage forstås i dette rundskrivet barnehage som drives i bygning spesielt tilpasset barnehageformål, og som er godkjent til dette bruk, jf. barnehageloven § 10. Dette innebærer at barnehagen skal være lokalisert i egen bygning eller ha egne lokaler, eventuelt i sambruk med annen virksomhet. Familiebarnehage og virksomhet drevet som åpen barnehage som blir godkjent som ordinær barnehage gis investeringstilskudd.

Lavvo, gamme, buss og liknende driftsformer oppfyller ikke kravene til ordinære barnehager og faller utenfor ordningen med investeringstilskudd. Varige barnehageløsninger er viktig med hensyn til lokalmiljøet og tilbudets stabilitet, særlig for barna og deres foresatte. Investeringstilskuddet gis ikke til midlertidige lokaler. Nye plasser opprettet i midlertidige lokaler regnes som nyetablerte ved overflytting til den permanente barnehagen. Ved overflytting til permanente barnehagelokaler kan det søkes om investeringstilskudd i tråd med eventuelt rundskriv gjeldende for det aktuelle budsjettåret.

Rehabilitering og utbedring av eksisterende barnehagebygg omfattes ikke av ordningen. Som ny barnehage regnes likevel barnehager som flytter til nye lokaler når de tidligere lokalene er revet, eller flyttingen skyldes at lokalene etter kommunens vurdering var klart uegnet for fortsatt bruk til barnehageformål. Det gis ikke investeringstilskudd ved økning i antall barn som følge av bedre kapasitetsutnytting.

3.3.2 Tiltak som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringstilskudd gis ved følgende tiltak:

1. Oppføring av nytt barnehagebygg.
2. Ombygging av eksisterende bygg med annet bruksområde til barnehagebygg.
3. Ny barnehage som etableres ved kjøp av lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage.
4. Ny barnehage som etableres i leide lokaler som er nybygget til barnehageformål.
5. Ny barnehage som etableres i leide lokaler.
6. Tilbygg eller annen utvidelse av eksisterende barnehagebygg.

For punkt 1 og 4 danner dokumenterte anleggskostnader grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Anleggskostnader vil si tomtekostnader og byggekostnader.

Tomtekostnader omfatter

- pris for råtomt/verdi av egen tomt
- kostnader vedrørende offentlige veier og ledninger

- tilknytningsavgift for elektrisitet, vann og kloakk
- stikkgrøfter med ledninger og kummer, stikkveier på tomt
- planering og drenering, tilsåing, beplantning og inngjerding
- anlegg av lekeplass med fast lekeutstyr

Byggekostnader omfatter

- utgraving og utsprenging av byggegruben
- fundamentering, grunnmur, drenering, ev. plate på mark
- mur- og pussearbeid, pipe
- tømrer-, snekker- og glassmesterarbeid
- malerarbeid og gulvbelegg
- rørleggerarbeid
- elektrikerarbeid, elektriske ovner
- ventilasjonsanlegg
- blikkenslagerarbeid
- honorarer og gebyrer
- byggelånsrenter og provisjoner
- andre byggekostnader
- verdi av egeninnsats

Kostnader til løst inventar og utstyr faller ikke inn under denne tilskuddsordningen.

For punkt 2, 3 og 5 danner markedsverdien av det opprinnelige lokalet samt dokumenterte anleggskostnader til ombygging, grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Kommunen og fylkesmannen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann, jf. kapittel 3.8.

For punkt 6 danner dokumenterte anleggskostnader til tilbygget grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. For annen utvidelse danner anleggskostnader samt eventuelt markedsverdien av lokalet barnehagen er utvidet med, grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Markedsverdien av lokalet skal kun legges til grunn én gang.

Det gis investeringstilskudd ved etablering av ny barnehagevirksomhet i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage forutsatt at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Momenter i vurderingen av om det har skjedd en reell nedleggelse er blant annet om det har kommet inn ny barnehageeier, hovedsakelig nye medarbeidere og nye barn. Det stilles krav om at den gamle barnehagevirksomheten som holdt til i de midlertidige lokalene er meldt nedlagt, at den nye er meldt åpnet og at kommunen har gitt ny godkjenning.

Kommunen skal kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Fylkesmannen må i hvert enkelt tilfelle foreta en konkret, skjønnsmessig vurdering av hvorvidt det har skjedd en reell nedleggelse og reell nyetablering.

3.4 Utmåling av tilskudd

Investeringstilskuddet utmåles etter økning i antall barn med barnehageplass som følge av tiltak omtalt i punkt 3.3.2. Tilskudd utmåles maksimalt for det antall barn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Tilskudd gis uavhengig av om de barna som tilbys plass i den nye barnehagen har gått i barnehage tidligere.

3.4.1 Tilskuddsenhet

Tilskuddet beregnes ut fra et maksimalbeløp som er avhengig av barnets alder og oppholdstid. Maksimalbeløpet er høyere for barn under tre år enn for barn over tre år, og høyere for heltidsplass enn for deltidsplass. Maksimalsatsene i 2011 er:

Per barn under tre år (barn født 2008 eller senere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 25 000
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 50 000
Per barn over tre år (barn født 2007 eller tidligere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 21 500
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 43 000

3.4.2 Avkorting av investeringstilskudd

3.4.2.1 Avkorting i forhold til tilskuddsgrunnlaget

Dersom det viser seg at investeringstilskuddet som beregnes ut fra maksimalbeløpet (under punkt 3.4.1) overstiger det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget (beregnet i henhold til punkt 3.3.2), skal tilskuddet avkortes. Avkortingen skjer ved at investeringstilskuddet begrenses oppad til det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget, det vil si beregnede anleggskostnader og eventuelt markedsverdien av lokalene.

3.4.2.2 Avkorting ved kompensasjonskrav for merverdiavgift

Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. trådte i kraft 1. januar 2004. For å finansiere ordningen ble det i 2004 gjort et generelt trekk i kommunenes rammeinntekter basert på forventet merverdiavgift knyttet til investeringer og drift. I dette trekket ble imidlertid anslått merverdiavgift knyttet til investeringer i barnehagesektoren holdt utenfor. En slik særskilt behandling ble gjort for å kunne opprettholde én ordning for investeringstilskudd til alle nye barnehageplasser, uavhengig av eierskap. Det vises til St.prp. nr. 1 (2003-2004) fra Finansdepartementet der det nettopp presiseres at ”merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer for kommunale og private barnehager på om lag 250 mill. kroner finansieres samlet gjennom reduksjon i investeringstilskuddet”.

Investeringstilskuddet skal avkortes tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter det gis investeringstilskudd for, jf. punkt 3.8. Dette skal framkomme under punkt 12 i blankett F-4196 *Søknad om investeringstilskudd for nye barnehageplasser*. Merverdiavgiften blir trukket fra investeringstilskuddet både for kommunalt og ikke-kommunalt eide barnehager. Investeringstilskuddet avkortes ikke hvis eier av barnehagevirksomheten ikke er kompensasjonsberettiget, jf. lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 2 første ledd bokstav d. Det vises til Skatteetaten ved spørsmål om barnehagen er berettiget kompensasjon for merverdiavgift.

Avkortingen i investeringstilskuddet sikrer at barnehageeier ikke får redusert investeringskostnadene gjennom å motta både merverdiavgiftskompensasjon og investeringstilskudd til dekning av de samme kostnadene. Kommunene inntektsfører merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer i kommunale barnehager i driftsregnskapet. Denne kompensasjonen vil først regnskapsmessig synliggjøres som en del av finansieringen av investeringen dersom midlene overføres fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet.

3.5 Nedbetaling av Husbanklån

I Retningslinjer for lån til barnehager fra Husbanken (HB 7.B.4) punkt 4 står det:

Investeringstilskuddet skal gå til nedbetaling av husbanklånet. Eventuelt privatlån som inngår som delfinansiering av prosjektkostnader og egenkapitaldel til samme formål, kan dekkes før husbanklånet.

3.6 Etterbetaling av investeringsstilskudd til barnehager som åpnet i 2010

Barnehager som mottok investeringstilskudd i 2010 (ut ifra rundskriv F-03/2010) men som ikke fikk fylt opp alle plassene på åpningstidspunktet eller et senere tidspunkt i 2010, kan få investeringstilskudd etter dette rundskrivet for de øvrige, nye plassene som tas i bruk i 2011. Bestemmelsene i dette rundskrivet gjelder også for tilskudd til disse plassene.

3.7 Bindingstid

Investeringstilskuddet gis med en bindingstid på ti år. Dette innebærer at for tilskudd gitt i 2011 utløper bindingstiden 31.12.2021.

Ved å motta investeringstilskudd forplikter barnehageeier seg til å drive med tilnærmet samme kapasitet når det gjelder barnehageplasser gjennom hele bindingstiden. Tilnærmet samme kapasitet vil si at barnehagen i kortere perioder kan ha færre barn enn det den har fått utbetalt investeringstilskudd for. Driftsendringer som innebærer en varig reduksjon i antall barn, kan utløse krav om at hele eller deler av investeringstilskuddet må betales tilbake.

Ved brudd på bindingstiden skal fylkesmannen vurdere om hele eller deler av investeringstilskuddet skal kreves tilbakebetalt. Investeringstilskuddet kan ikke kreves tilbakebetalt hvis det vil være urimelig overfor barnehageeier. Hvis ikke særlige forhold taler for noe annet, skal fylkesmannen kreve tilbakebetalt en forholdsmessig andel av tilskuddet i forhold til gjenværende tid av bindingstiden. Fylkesmannens vedtak om tilbakebetaling kan påklages til Kunnskapsdepartementet.

Kommunen har ansvar for å innkreve beløp som skal tilbakebetales fra ikke-kommunale eiere.

Bindingstiden gjelder selv om barnehagen får ny eier. Overdrager skal gjøre den nye barnehageeieren kjent med at det er gitt investeringstilskudd på de vilkår som gjelder for tilskuddet. Å unnlate dette kan medføre erstatningsansvar.

3.8 Saksbehandling

Søknad om investeringstilskudd fremmes på blankett F-4196 *Søknad om investeringstilskudd til nye barnehageplasser*. Barnehageeier sender søknaden til den kommunen barnehagen ligger i. Kommunen kontrollerer søknaden og sender den videre til fylkesmannen.

Barnehageeier er ansvarlig for at blanketten er fullstendig og korrekt utfylt i henhold til bestemmelsene i dette rundskrivet. Barnehageeier skal kunne dokumentere opplysningene i søknaden i form av et regnskap for etableringen, jf. punkt 3.2. Barnehageeier som etablerer virksomhet i leide lokaler er ansvarlig for å skaffe tilveie nødvendige opplysninger fra den som eier bygget barnehagen drives i. Med sin underskrift bekrefter barnehageeier at opplysningene i søknaden stemmer med faktiske forhold og at investeringstilskuddet vil bli benyttet etter forutsetningene.

Søknad om investeringstilskudd kan først fremmes når de nye barnehageplassene er tatt i bruk. Kopi av åpningsmelding og godkjenning, jf. barnehageloven § 10, skal vedlegges søknaden. Barnehagens åpningsmelding og godkjenning danner grunnlag for når barnehagen anses for å være åpnet. Eiere av barnehager som åpner i 2011 men som av ulike grunner ikke får fylt opp alle plassene innen søknadstidspunktet, kan senere søke om investeringstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2011 Eiere av barnehager som åpner i 2011 må fremme søknad om investeringstilskudd innen utgangen av 2012. . Det tas forbehold om videreføring av ordningen, jf. Stortingets årlige budsjettvedtak.

Barnehageeier må i søknaden beregne merverdiavgiften som har påløpt etter 1. januar 2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.3.2. Investeringstilskuddet avkortes med et tilsvarende beløp, jf. punkt 3.4.2.2.

Kommunen skal kontrollere at vilkårene for å motta investeringstilskudd er til stede før søknaden sendes til fylkesmannen. Kommunen skal kontrollere at det søkes for korrekt antall barn fordelt på oppholdstid og alder, jf. blankett F-4197 *Melding om åpning av barnehage* og F-4204 *Melding om endring i antall barn*. Kommunen skal kontrollere at barnehagen ikke har tatt inn flere barn enn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Kommunen skal også kontrollere om barnehagen har hatt anleggskostnader som tilsvarer eller overstiger søknadsbeløpet, jf. punkt 3.4.1. Kommunen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann. Kommunen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiftskostnaden er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget, og bør kreve en redegjørelse hvis merverdiavgiften utgjør mindre enn 20 prosent av anleggskostnadene. I tilfeller hvor barnehager etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal kommunen kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Kommunen skal videre kontrollere at barnehager som har benyttet midlertidige lokaler i påvente av bygging av permanente barnehagelokaler i realiteten har vært midlertidige. Kommunen underskriver søknaden og bekrefter ved dette at søknaden er kontrollert.

Fylkesmannen fatter vedtak om tildeling av investeringstilskudd.
Fylkesmannen skal foreta en kontroll av opplysningene i søknaden og vurdere om vilkårene for tildeling av tilskudd er oppfylt slik dette rundskrivet krever. Fylkesmannen skal sende søknader som er mangelfullt utfylt og/eller mangelfullt dokumentert tilbake til kommunen.

Fylkesmannen kan kreve særskilt dokumentasjon fra kommunen i de tilfeller der barnehagen har flyttet ut av lokaler som etter kommunens vurdering var klart uegnet til barnehageformål, jf. pkt. 3.3.1. Fylkesmannen skal gjøre en selvstendig vurdering av om kravet egnethet ikke er oppfylt. Ved overflytting av barn fra midlertidige til permanente barnehagelokaler kan fylkesmannen kreve særskilt dokumentasjon som viser at de tidligere benyttede lokalene har vært midlertidige. Fylkesmannen skal gjøre en selvstendig vurdering av hvorvidt lokalene har vært midlertidige.

Fylkesmannen skal avkorte investeringstilskuddet tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter påløpt etter 1. januar 2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.3.2 og 3.4.2.2. Fylkesmannen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiften er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget. Fylkesmannens avkorting skjer uavhengig av om barnehageeier faktisk søker refusjon for påløpte merverdiavgiftskostnader fra fylkesskattekontoret.

Fylkesmannens vedtak er et enkeltvedtak etter lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Forvaltningsloven kapittel IV-VI kommer tilsvarende til anvendelse. Kopi av fylkesmannens vedtaksbrev sendes Husbanken, se også kapittel 3.5. Barnehageeier kan påklage fylkesmannens vedtak til Kunnskapsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Investeringstilskuddet utbetales til kommunen, også for ikke-kommunale barnehager. Kommunen skal uten ugrunnet opphold videreformidle tilskuddet til ikke-kommunale barnehager.

Fylkesmannen skal ved utbetaling av investeringstilskuddet sørge for at barnehageeier gjøres kjent med at departementet eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene blir benyttet etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10 og lov 7. mai 2004 nr. 21 om riksrevisjon § 12. Fylkesmannen fører kontroll på vegne av departementet.

3.9 Kontroll

Kommunen har et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene for investeringstilskuddet blir overholdt, særlig i forhold til bestemmelsene om bindingstid. Dette skal skje gjennom årsmeldinger, åpnings- og endringsmeldinger og gjennom det generelle tilsynet som kommunen har ansvar for å utøve overfor all barnehagevirksomhet i kommunen, jf. barnehageloven § 16. Dersom vilkårene for investeringstilskuddet ikke overholdes, skal kommunen underrette fylkesmannen.

Fylkesmannen skal foreta en kontroll av opplysningene i søknaden, jf også punkt 3.8. og har videre et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene knyttet til tildelt investeringstilskudd blir overholdt. Fylkesmannen skal foreta stikkprøvekontroller. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres tilfredsstillende.

3.10 Skatt på investeringstilskudd

Etter lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 5-1 er som hovedregel enhver fordel vunnet ved virksomhet skattepliktig inntekt. Investeringstilskudd vil være skattepliktig inntekt for barnehager som anses å drive virksomhet i skattelovens forstand.

Enkelte private foreldredrevne barnehager organisert som selskap eller innretning med begrenset ansvar kan etter en helhetsvurdering anses som skattefrie institusjoner etter skatteloven § 2-32. Vilkåret er at barnehageaktiviteten er av ideell karakter. Dette kan være tilfelle der plassene prises til tilnærmet selvkost og det ikke tas sikte på vedvarende overskudd. For slike skattefrie institusjoner vil investeringstilskudd ikke være skattepliktig inntekt.

Nærmere informasjon om skatteplikt for investeringstilskudd kan fås ved henvendelse til Skatteetaten.

3.11 Regnskapsføring i kommunene

Investeringstilskudd til kommunens egne barnehager føres i kommunens investeringsregnskap (kontoklasse 0) på funksjon 221 – Førskolelokaler og skyss. Investeringstilskudd til kommunale barnehager inntektsføres på art 700 (refusjon fra staten). Investeringstilskudd til ikke-kommunale barnehager føres i kommunens driftsregnskap (kontoklasse 1) på funksjon

221. Tilskudd til ikke-kommunale barnehager inntektsføres på art 810 (andre statlige overføringer) og utgiftsføres på art 470 (overføringer til andre (private)).

4. TILSKUDD TIL TILTAK FOR Å BEDRE SPRÅKFORSTÅELSEN BLANT MINORITETSSPRÅKLIGE BARN I FØRSKOLEALDER

4.1 Formål, målgruppe mv.

Tilskuddet skal bidra til at kommunene kan utforme tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Målrettede språkstimuleringstiltak i førskolealder, herunder tospråklig assistanse i barnehage, vil kunne bidra til en bedre skolestart for barn som ikke har norsk som morsmål og på sikt øke barnas deltakelse på alle samfunnets arenaer.

Barnehagen er den viktigste integrerings- og språkopplæringsarena for barn i førskolealder. Språkstimuleringstiltak bør derfor tilbys i barnehagen. Et delmål med tilskuddsordningen er å stimulere kommunene til å rekruttere flere minoritetsspråklige barn til barnehagen.

Et annet delmål er å bidra til at kommunene utformer helhetlige tiltak på tvers av de ulike tjenestetilbudene. Samarbeid mellom helsestasjon, barnehage, skole og språkopplæring for foreldre er nødvendig for å tilrettelegge et helhetlig, målrettet og mest mulig effektfullt tilbud til minoritetsspråklige barn og familier.

Målgruppen for tilskuddet er minoritetsspråklige barn i førskolealder. Minoritetsspråklige barn defineres i rundskrivet som barn med en annen språk- og kulturbakgrunn enn norsk, med unntak av barn som har samisk, svensk, dansk eller engelsk som morsmål. Disse barna kan i de fleste tilfeller kommunisere med andre i barnehagen og omfattes derfor ikke av tilskuddsordningen. Begge foreldrene til barnet må ha et annet morsmål enn norsk, samisk, engelsk, svensk eller dansk. Samiske barn omfattes ikke av ordningen, da disse omfattes av tilskuddet til samiske barnehager som forvaltes av Sametinget. Minoritetsspråklige barn som tilhører nasjonale minoriteter omfattes av ordningen.

Tilskudd kan også gis til døve eller sterkt hørselshemmede barn når barnehagen har ansatt en tospråklig assistent som behersker tegnspråk.

4.2 Tildelingskriterier

Tilskuddet tildeles kommunene ut fra antall minoritetsspråklige barn som går i barnehage. Dette kriteriet er valgt fordi barnehagen anses som den mest sentrale arenaen for språkstimuleringstiltak for barn i førskolealder. Antallet minoritetsspråklige barn i barnehage fremkommer av årsmelding for barnehager per 15.12 hvert år. For tildelingen i 2011 legges årsmeldingen for 2010 til grunn.

Endringer i minoritetsspråklige barns deltakelse i barnehage i løpet av året medfører ikke endringer i tildelingen.

4.3 Rutiner for tildeling

Kommunene skal ikke søke om tildeling av tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Tildeling av midler til den enkelte kommune beregnes av Kunnskapsdepartementet, jf. punkt 4.2 over.

4.4 Fylkesmannens og kommunens oppgaver og ansvar

Fylkesmannen utbetaler tilskuddet til den enkelte kommune.

Fylkesmannen skal ved utbetaling av tilskuddet sørge for at kommunene gjøres kjent med at forvaltningen (fylkesmannen og departementet) eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene blir nyttet etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10 annet ledd og Lov om Riksrevisjonen § 12 tredje ledd.

Kommunen fordeler tilskuddet på bakgrunn av søknader fra den enkelte barnehageeier og eventuelt andre tjenester. Alle som driver godkjente barnehager kan søke kommunen om tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn. Andre tjenester som har til formål å bedre språkforståelsen blant førskolebarn og som ønsker å utvikle tverrfaglige tiltak med barnehagen som en naturlig samarbeidspart, kan også søke kommunen om tilskudd.

Kommunen skal gjøre ikke-kommunale barnehageeiere og andre relevante tjenester i kommunen kjent med at de kan søke om å få tildelt denne typen midler til språkstimulering for minoritetsspråklige førskolebarn. Kommunen bør derfor legge til rette for en samordnet prosess. Kommunen vurderer søknadene og fatter vedtak om tildeling. Midlene skal fordeles etter en konkret vurdering av behovet i den enkelte barnehage/tjeneste.

Søknader fra barnehageeiere og ev. andre relevante tjenester må være begrunnet og gjøre nærmere rede for hvilke behov barnehagen eller andre tjenester har for ekstra ressurser for å tilrettelegge for språkstimuleringstiltak, jf. formålet med tilskuddsordningen, punkt 4.1.

Kommunene skal føre tilskuddsmidlene for tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder i kommunens driftsregnskap (kontoklasse 1) på funksjon 211 Styrket tilbud til førskolebarn. Tilskuddet i sin helhet inntektsføres på art 700 Refusjon fra staten. Tilskudd til ikke-kommunale barnehager og ev. andre tjenester utgiftsføres på art 370 Kjøp fra andre (private).

4.5 Oppfølging og kontroll

Fylkesmannen skal ved stikkprøver i enkeltkommuner kontrollere at vilkårene for tildeling av tilskuddet blir overholdt og at tilskuddet benyttes i samsvar med målet for tilskuddsordningen, jf. punkt 4.1. Opplysningene som skal kontrolleres er tall fra årsmeldingsskjemaet på antall minoritetsspråklige barn i barnehage, antall barn som får tilbud om særskilt språkstimulering og antall barnehager som oppgir at de har arbeidet systematisk med andre tjenester for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

Kommunene må føre kontroll med at forutsetningene for tilskuddet blir overholdt, jf. det generelle tilsynet kommunen har ansvar for etter barnehageloven § 16.

4.6 Klageadgang

Vedtak om tildeling av midler til den enkelte barnehage kan påklages internt i kommunen, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd. Imidlertid vil en kommunal barnehage eller andre kommunale tjenester, dersom den ikke er gjort til et eget rettssubjekt (som for eksempel en stiftelse), ikke ha et rettslig krav på å kunne påklage et vedtak om tildeling av midler til tiltak for minoritetsspråklige barn. Det er likevel ikke noe i veien for at kommunen kan velge å

behandle vedtak om tildeling av midler til kommunale barnehager eller andre kommunale tjenester på samme måte som vedtak om tildeling til ikke-kommunale barnehager/tjenester.

4.7 Veiledning for bruk av tilskuddet

Kommunen kan nytte tilskuddet fleksibelt ut fra lokale variasjoner og behov, under forutsetning av at målsettingen med tilskuddet ligger til grunn for utformingen av tiltak. Tilskuddet skal være et supplement til kommunenes egne midler. Tilskuddet følger ikke det enkelte barnet. Det er øremerket tilskudd for minoritetsspråklige barn i førskolealderen og skal primært nyttes til tiltak rettet direkte mot barna. Tiltak i barnehager bør prioriteres. I tillegg til å utforme tiltak i barnehage, herunder tilbud om tospråklig assistanse, kan tilskuddet nyttes til å styrke informasjonen til foreldre, tilrettelegge tiltak for minoritetsspråklige barn som ikke har barnehageplass, og til å utvikle tverrfaglige tiltak med barnehagen som en naturlig samarbeidspart.

Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder skal ikke nyttes til å finansiere tilbud eller rettigheter barna har etter annet regelverk, som for eksempel tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage eller spesialpedagogiske tiltak etter opplæringsloven § 5-7. Tilskuddet skal heller ikke nyttes til å finansiere barnetilsyn/-pass når foreldre deltar på språkopplæringskurs, uten at det følger et pedagogisk tilbud om språkstimulering til barna.

Kommunen kan nytte tilskuddet fleksibelt ut fra lokale variasjoner, ressurser og behov – dette under forutsetning av at bruken er i tråd med formålet med tilskuddet. Under følger eksempler på hvordan kommunene kan bruke tilskuddet.

4.7.1 Tiltak i barnehage

Språkstimuleringstiltak for minoritetsspråklige barn i førskolealder bør primært tilbys i barnehagen. Erfaring og forskning viser at barnehagen er en god integrerings- og språkopplæringsarena for minoritetsspråklige barn. I barnehage blir barn kjent med andre barn på tvers av ulikheter i kultur, språk og religion. Barns lek med andre barn er utviklende og bidrar til å kvalifisere for deltakelse og integrering i samfunnet for øvrig.

I Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Forskrift nr. 266 av 1. mars.2006) står det bl.a. følgende om språkets og morsmålets betydning og hva barnehagen bør vektlegge i sitt arbeid med dette:

"Språket er personlig og identitetsdannende og nært knyttet til følelser. Morsmålet er viktig for opplevelse av egen identitet og mestring på mange områder. Et godt utviklet morsmål er en grunnleggende forutsetning for den videre språklige utviklingen, også når det gjelder skriftspråk og leseforståelse. Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen. Noen barn har sen språkutvikling eller andre språkproblemer. De må få tidlig og god hjelp.[...] En rekke barn har et annet morsmål enn norsk og lærer norsk som andrespråk i barnehagen. Det er viktig at barna blir forstått og får mulighet for å uttrykke seg. Barnehagen må støtte at barn bruker sitt morsmål og samtidig arbeide aktivt med å fremme barnas norskspråklige kompetanse."

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal personalet i barnehagen bl.a.:

- *"skape et språkstimulerende miljø for alle barn og oppmuntre til å lytte, samtale og leke med lyd, rim, rytme og fabulere med hjelp av språk og sang*

- *vise forståelse for betydningen av barns morsmål*
- *oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk*
- *skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale, og være seg bevisst hvilke etiske, estetiske og kulturelle verdier som formidles"*

Når målet er god morsmålsutvikling og grunnleggende norskkunnskaper ved skolestart, vil bruken av tilskuddet variere ut fra lokale forhold: I barnehager der det bare snakkes norsk, vil minoritetsspråklige barn som ikke forstår norsk ha behov for tospråklig assistanse. Andre steder vil en møte utfordringene med få norske barn i barnehagen og et sammensatt språkmiljø med mange morsmål. Noen steder vil barnehagens naturlige omgivelser være nesten énspråklig – men på et annet morsmål enn norsk. Disse ulike språkmiljøene krever ulike tilnærminger/tiltak.

Tilskuddet kan fortsatt nyttes til tospråklig assistanse. Forskning viser at god språkutvikling på barnas morsmål er avgjørende for barns utvikling og forståelse av andrespråket. Stimulering av barnas morsmål i barnehagen kan bidra til å bygge bro mellom barnehagen og barnas hjem. Tospråklige assistenter utgjør en viktig ressurs i barnehagen, både for barn, foreldre og andre ansatte. Tospråklige assistenter kan bl.a. bidra til:

- at alle barn i barnegruppen integreres i fellesskapet
- at barna kan forstå og gjøre seg forstått i barnehagen
- brobygging og kulturformidling mellom barn med minoritetsspråklig bakgrunn og barn med etnisk norsk bakgrunn
- god kontakt mellom barnehage og foreldre

Det stilles ingen krav mht. hvordan den tospråklige assistenten skal være tilknyttet barnehagen. Kommunen må selv finne den løsningen som er mest hensiktsmessig ut fra lokale forhold.

Barnehagen kan også nytte midlene til å ansette ekstra personale som for eksempel har som særskilt oppgave å stimulere barnas norskspråklige utvikling, innkjøp av språkmateriell og bøker som kan nyttes i språkopplæringen, etablere en låneordning som innebærer at foreldre kan låne med seg bøker og annet hjem for å lese for barna på sitt eget språk, å sikre god foreldrekontakt og utvidet foreldresamarbeid og drive informasjonsvirksomhet til foreldre for å rekruttere flere minoritetsspråklige barn til barnehage. Tilskuddet kan videre nyttes til tverrfaglige tiltak i samarbeid med for eksempel helsestasjon og norskopplæring for foreldre og skole.

Kommunen som arbeidsgiver har ansvar for å gi de ansatte nødvendige kompetansetiltak og veiledning. Tilskuddet kan imidlertid nyttes som et supplement til kommunenes egne midler til kompetansetiltak i flerkulturelle spørsmål og tospråklig utvikling, dersom dette ikke går på bekostning av språkstimuleringstiltak rettet mot barna.

Det vises for øvrig til *Temaheftet om språklig og kulturelt mangfold.* Heftet er tilgjengelig på Kunnskapsdepartementets nettsider (http://www.regjeringen.no/kd).

4.7.2 Et helhetlig tjenestetilbud og bruk av tilskuddet til andre tiltak

Et delmål med tilskuddsordningen er å øke deltakelsen av minoritetsspråklige barn i barnehagen. Dette krever tilrettelagt informasjon til foreldre som har barn i førskolealder om

hvilke tilbud som finnes i kommunen. Informasjon om tilbud og samtale om verdien for barnet mht. senere skolegang, kan virke sterkt motiverende på mange foreldre når det gjelder å lære norsk. For nyankomne familier, som har liten kunnskap om det norske samfunnet, blir denne informasjonen svært viktig. Tilskuddet kan nyttes til slik informasjonsvirksomhet. Helsestasjon, familiesentre, åpen barnehage, skole og norskopplæringskurs for voksne kan være egnede steder for å informere innvandrerforeldre om ulike barnehagetilbud i kommunen.

Tilskuddet har også som delmål å bidra til at kommunen utformer helhetlige tiltak på tvers av tjenestetilbudene. Et helhetlig tjenestetilbud vil kunne gi synergieffekter. Spisskompetanse og gode erfaringer fra flerkulturelt arbeid i én sektor vil kunne forbedre arbeidet i andre sektorer.

Kommunen har et generelt ansvar for samarbeid mellom tjenester i kommunen. Dette ansvaret er bl.a. beskrevet i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Tilskuddet kan nyttes til å etablere tverrfaglige tiltak, med for eksempel helsestasjon, barnevern, familievern, barnehage, skole og norskopplæring for foreldre. For å få tildelt tilskudd, bør barnehagen være en naturlig samarbeidspart.

For å nå målet med tilskuddsordningen, er det en forutsetning at kommunene har kompetanse i flerkulturelle spørsmål og i språkopplæring av tospråklige barn. En måte å sikre denne kompetansen på, kan være å ansette en migrasjonspedagog i kommunen som kan veilede de ansatte og sørge for å koordinere tjenestene som berører minoritetsspråklige barn i førskolealder og deres foreldre. Det er kommunen som arbeidsgiver som har ansvar for kompetansetiltak for ansatte i kommunen. Tilskuddet kan likevel nyttes som et supplement til kommunenes egne midler til dette formål, dersom det ikke går på bekostning av språkstimuleringstiltak rettet mot barna.

Tilskuddet kan også nyttes til å utvikle språkstimuleringstilbud for minoritetsspråklige barn som ikke går i barnehage. Kommuner som har etablert familiesentre kan for eksempel utvikle språkstimuleringstiltak der. Videre kan det etableres språkstimuleringstiltak for barn i førskolealder i tilknytning til norskopplæring for foreldrene.

Kommunen har et ansvar for å sikre en god overgang mellom barnehage og skole, spesielt for barn som har behov for særskilt oppfølging og tilrettelegging. Dette står nærmere beskrevet i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Det er viktig at minoritetsspråklige barn blir fulgt opp på et tilpasset nivå ut fra barnets språkforståelse når det begynner i skolen.

Det vises for øvrig til *Barn i flerspråklige familier* – en veiledning til foreldre og ansatte i barnehager og på helsestasjoner. Veilederen svarer på noen spørsmål som foreldre ofte stiller om barnas to- eller flerspråklige utvikling. Nettadresse er:
http://www.udir.no/upload/Brosjyrer/Barn_i_flerspraklige_familier.pdf.

Vi viser også til den reviderte utgaven av strategiplanen *Likeverdig utdanning i praksis! Strategi for bedre læring og større deltakelse av språklige minoriteter i barnehage, skole og utdanning.* Nettadresse er:
http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Strategiplaner/UDIR_Likeverdig_opplaering2_07.pdf.

5. LØNNSTILLEGG TIL PEDAGOGISK PERSONALE I FINNMARK OG NORD-TROMS

5.1 Målsetting

Formålet med lønnstillegget er å bedre tilgangen på pedagogisk personale i Finnmark og Nord-Troms. Med pedagogisk personale menes i rundskrivet personer som har pedagogisk utdanning i henhold til barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd.

5.2 Tildelingskriterier

Tilskuddet omfatter pedagogisk personale som arbeider i Finnmark eller en av følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord. Lønnstillegget gis til pedagogisk personale som er ansatt som styrere eller pedagogiske ledere i kommunale og ikke-kommunale barnehager, og til ansatte i kommunenes barnehageadministrasjon.

Tilskuddet gis dersom mer enn 30 prosent av stillingene som styrere/pedagogiske ledere i kommunen er besatt av personer som *ikke* har pedagogisk utdanning i henhold til barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd.

Lønnstillegget utgjør kr. 10 000 per år i full stilling. For pedagogisk personale som arbeider deltid, vil tilskuddet avkortes i forhold til stillingsandelen.

Lønnstillegget beregnes for hver hele påbegynte måned. Dersom man begynner i en stilling 15. januar, beregnes tillegget for hele januar. Lønnstillegget er skattepliktig inntekt. Det opparbeides ikke feriepenger av tillegget.

Midler til dekning av eventuell arbeidsgiveravgift kommer i tillegg til tilskuddet. Fylkesmannen utbetaler tillegg for arbeidsgiveravgift til kommunen sammen med lønnstillegget.

5.3 Saksbehandling

Kommunen søker fylkesmannen om lønnstillegget for et halvår om gangen. Søknadsfrister er 20. april for første halvår og 10. september for annet halvår.

Kommunen søker på vegne av både kommunale og ikke-kommunale barnehager i kommunen. Søknaden fremmes på blankett F-4203. Den prosentvise andel styrere/pedagogiske ledere uten pedagogisk utdanning i henhold til barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd per 15.12.2010 legges til grunn. Kommunen innestår for at opplysningene er korrekte.

Vedtaket om tildeling av lønnstillegg fattes av fylkesmannen. Klage på tildelingen skal sendes via fylkesmannen til Kunnskapsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 32. Det tas forbehold overfor barnehageeier om at forvaltningen og Riksrevisjonen kan kontrollere at midlene nyttes etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10 annet ledd og Lov om Riksrevisjonen § 12 tredje ledd. Kommunen har som barnehagemyndighet ansvar for å kontrollere at tilskuddet nyttes etter forutsetningene. Endringer som har betydning for utmåling av lønnstillegget skal meldes til fylkesmannen.

Utbetaling fra fylkesmannen foretas to ganger i året. Kommunen må inngå avtale med ikke-kommunale eiere om utbetalingen til den enkelte barnehage.

Kommunen har ansvar for å trekke skatt og innbetale arbeidsgiveravgift av lønnstillegget til ansatte i kommunale barnehager. Kommunen overfører lønnstillegget inkludert arbeidsgiveravgift til ikke-kommunale barnehageeiere. Ikke-kommunale eiere har ansvar for å trekke skatt og innbetale arbeidsgiveravgift av lønnstillegget til sine ansatte.

5.4 Oppfølging og kontroll

Fylkesmannen skal på grunnlag av risiko- og vesentlighetsvurderinger foreta stikkprøver av opplysningene kommunen gir ved søknad om tilskudd. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

6. OVERSIKT OVER AKTUELLE LOVER, RUNDSKRIV OG BLANKETTER

Alle rundskriv og blanketter finnes på Kunnskapsdepartementets nettside, www.regjeringen.no/kd.

6.1 Lover

Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven)
Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Lovene med tilhørende forskrifter finnes på http://www.lovdata.no.

6.2 Forskrifter

Forskrift 1. mars 2006 nr. 266 om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

6.3 Rundskriv mv.

F-01/2011 Statstilskudd på barnehageområdet
F-06/2011 Retningslinjer for revisorattestasjon av årsregnskap for ikke-kommunale barnehager

6.4 Blanketter

F-4196 Søknad om investeringstilskudd til nye barnehageplasser
F-4197 Melding om åpning av barnehage
F-4198 Godkjenning av barnehage
F-4200 Melding om godkjent familiebarnehageordning
F-4201 om kommunens melding om nyåpninger, nedleggelser, navneendringer og adresseendringer
F-4202 om fylkesmannens melding om nyåpninger, nedleggelser, navneendringer og adresseendringer
F-4203 Søknad om lønnstillegg til førskolelærere
F-4204 Melding om endring i antall barn
F-4207 Melding om åpning av åpen barnehage
F-4227 Søknad om tilskudd til faste barnehageplasser i midlertidige lokaler